

Hallituksen esitys eduskunnalle makeisten ja suklaan arvonlisäverokannan muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallitus esittää elintarvikkeiden alennetun 14 prosentin suuruisen verokannan soveltamisalaan nykyisin kuuluvien makeisten ja suklaatuotteiden siirtämistä 25,5 prosentin suuruisen yleisen verokannan soveltamisalaan.

Vaikka nyt esitetyn makeisten ja suklaan veromuutoksen taustalla ovat valtiontaloudelliset syyt ja julkisen talouden vahvistaminen eikä sillä ole odotettavissa terveysvaikutuksia, on myönteinen suunta, että hallitus yhtenä verotuksen lisäsopeutustoimenaan esittää luopumista makeisten ja suklaan alennetusta arvonlisäverokannasta. Lupaavaa väestön suunterveyden näkökulmasta on, että pääministeri Orpon hallitusohjelmassa tunnustetaan terveyden edistämisen ja sairauksien ennaltaehkäisyn välttämättömyys sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelujärjestelmään kohdistuvan kuorman keventämiseksi. Makeisten ja suklaan arvonlisäverokannan korotus voidaan tulkita askeleena oikeaan suuntaan. Se yksin ei kuitenkaan riitä, vaan Suomen Hammaslääkäriliiton mielestä tulee lisäksi aloittaa terveysperusteisen sokeriveron valmistelu.

Makeisveron arvonlisäveron korotukseen liittyy mm. arvonlisäverodirektiivin tulkintaan, verotuksen neutraalisuusperiaatteen toteutumiseen, samankaltaisten tuotteiden verokohteluun sekä valtiontuen tunnusmerkistön toteutumiseen liittyviä kysymyksiä ja mahdollisia epävarmuuksia. Perustelumuiiston mukaan näiden ei kuitenkaan tulkita olevan este luopua alennetusta arvonlisäverokannasta, jonka soveltaminen ylipäänsä on vapaaehtoista Euroopan unionin jäsenvaltioille ja josta jäsenvaltiolla on milloin tahansa mahdollista luopua. Alennetusta arvonlisäverokannasta luopumista puoltaa sekin, että makeisia ja suklaata ei voitane pitää Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä mainittuina ns. erityisen tarpeellisina tuotteina, joiden tulisi olla halvempia ja siten myös helpommin kuluttajan saatavilla.

Useissa EU:n jäsenvaltioissa makeiset ja suklaat ovat jo yleisessä arvonlisäverokannassa. Maiden välillä tosin on eroja yleiseen tai toisaalta alennettuun verokantaan kuuluvien tuotteiden rajauksissa. Toisin kuin Suomen esityksessä, esim. Irlannissa makeisten ja suklaan lisäksi yleistä verokantaa sovelletaan myös jäätelöön, suolaisiin napostelutuotteisiin sekä päällystettyihin kekseihin. Romaniassa yleiseen verokantaan kuulumista määrittää lisätyn sokerin määrä. Huomionarvoista on myös, että sen lisäksi, että Unkarissa makeisiin ja suklaaseen sovelletaan paitsi yleistä verokantaa, sokeri- ja suolapitoisiin elintarvikkeisiin sovelletaan siellä myös erillistä terveysperusteista veroa.

Hammaslääkäriliitto pitää ongelmallisena, että tullinimikkeen 2106 90 alla olevat ksylitolimakeiset ovat hallituksen esityksessä siirtymässä yleisen arvonlisäverokannan piiriin. Säännöllisen ksylitolin käytön myönteisestä vaikutuksesta hammasterveyteen on olemassa vahva tutkimusnäyttö. Myös kansallisessa, tutkimusnäyttöön perustuvassa Karies (hallinta). Käypä hoito -suosituksessa ksylitoli mainitaan yhtenä kaikille suositeltavana suun omahoidon tehostamisen keinona. Lisäksi äskettäin julkaistuissa Valtion ravitsemusneuvottelukunnan Kansallisissa ravitsemussuosituksissa säännöllinen ksylitolin käyttö mainitaan hampaiden reikiintymisen riskiä vähentävänä terveellisen ruokavalion osana. Ksylitolin siirtyminen yleisen arvonlisäveron piiriin heikentää osan väestöstä mahdollisuutta käyttää ksylitolilla makeutettuja makeisia. Tuotteen sokeripitoisuuden mukaan määrittyvän terveysperusteisen sokeriveron valmistelun aloitus on perusteltua mm. väestön suunterveyden näkökulmasta sekä osaltaan ohjaamaan kulutuskäyttäytymistä korkean sokeripitoisuuden tuotteista paitsi hampaiden terveyden, myös lihavuuden torjunnan kannalta parempiin vaihtoehtoihin.

Koska tuotteesta maksettavan arvonlisäveron määrä lasketaan tuotteen verottoman hinnan osuutena, makeisteollisuudelle saattaa makeisten alv-korotuksen myötä syntyä kannustin korvata kalliita raaka-aineita halvalla sokerilla, mikä on kielteinen asia väestön hammasterveyden edistämisen sekä myös ylipainon ja lihavuuden ehkäisyn kannalta. Lisäksi esitetyn kaltainen veropohjan rajausta makeisiin ja suklaaseen saattaa myös kannustaa teollisuutta kehittämään lisää vahvasti brändimarkkinoituja sokeripitoisia tuotteita, jotka eivät kuulu yleisen verokannan soveltamisalan tuotteisiin. Teollisuudelle tuleekin jatkossa luoda aito verotuksellinen kannustin nykyistä vähäsokerisempien ja terveellisempien tuotteiden kehittämiseksi ja valmistamiseksi.

Suomen Hammaslääkäriliiton mielestä makeisten ja suklaan arvonlisäverokorotuksen jälkeen tulee aloittaa terveysperusteisen sokeriveron valmistelu.

Kunnioitavasti

Suomen Hammaslääkäriliiton puolesta,
Aija Hietala-Lenkkeri

HLT, EHL Aija Hietala-Lenkkeri
Asiantuntijahammaslääkäri
aija.hietala-lenkkeri@hammaslaakariliitto.fi
+358 50 576 0142
Suomen Hammaslääkäriliitto ry
Malminkatu 30, 4.krs
00100 HELSINKI